

Sammen om en god oppvekst

Oppvekstplan for barnehager og skoler i
Farsund kommune 2023-2028

Innledning	2
Bakgrunn for oppvekstplanen	3
Grunnmuren	4
Visjonen vår: Sammen om en god oppvekst.....	4
Våre verdier: Trygghet, trivsel og tilhørighet	5
Synet på barnet.....	5
Utfordringsbildet.....	6
Tre satsingsområder.....	7
Satsingsområde 1: Lek og læringsmiljø	8
Et inkluderende læringsmiljø	8
Lek og sosial kompetanse	9
Satsingsområde 2: Læring og mestring av ferdigheter	11
Sosiale ferdigheter	11
Faglige ferdigheter	11
Satsingsområde 3: Ledelse	14
Kultur for læring.....	14
Kapasitetsbygging	14
Ansatte sin ledelsesutøvelse	17
Ledelse av barnehager og skoler.....	17
Ledelse på kommunenivå; barnehage- og skoleeier.....	18
Implementering, oppfølging og evaluering	19
Handlingsplaner på enhetene	19
Planer, reformer, samarbeid	20
Tema- og fagplaner i oppvekst.....	20
Reformer	20
Barnevernsreformen – En oppvekstreform	20
Kompetanseløftet for spesialpedagogisk hjelp og inkluderende praksis.....	21
Regionalt samarbeid	21
Lister barnehage – og skolenettverk (LBSN)	21
Lister Pedagogiske Senter	21
Ekstern skolevurdering.....	21
Prosjekter /ordninger for kompetanseutvikling.....	22
ReKomp/DeKomp.....	22
READ.....	22
Oppfølgingsordningen.....	22
Verktøy	22
Bibliografi	23

INNLEDNING

Hver dag kommer det barn og unge til barnehagen og skolen med ulike personligheter, bagasje og forventninger til dagen og fremtiden. Barnehage og skole skal gi alle barn trygghet, trivsel, tilhørighet, mestring og læring. Læring som gjør at barn opplever livskvalitet og deltar i samfunnslivet som voksen. Dette er barnehagen og skolens samfunnsmandat og det er forankret i mål og visjoner for en god oppvekst både internasjonalt, nasjonalt, regionalt og lokalt.

I «Kommuneplanens samfunnsdel 2018-2030» under hovedmål for levekår står det at «Farsund skal være en kommune i vekst med gode levekår, trygge oppvekstvilkår, mangfold og god livskvalitet for alle» (Kommune, 2013). «Å sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle» er FNs bærekraftsmål nummer fire (Forente nasjoner, 2023).

Stortingsmelding 6 «Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO» (Meld.St.6) sier «Vi skal ha en barnehage og skole som gir muligheter for alle barn og unge – uavhengig av sosial, kulturell og språklige bakgrunn, kjønn, kognitive og fysiske forskjeller. Det krever inkluderende fellesskap og tidlig innsats» (Kunnskapsdepartementet, 2019).

Regionplan Lister 2030 oppsummerer det hele i sin visjon for oppvekstektoren;

Trygghet, trivsel og verdsetting av mangfold gir grunnlag for at alle barn og unge får oppfylt sitt potensial til læring. De som har behov for særskilt oppfølging blir tidlig identifisert og får kvalifisert hjelp. Det er fokus på å gi barn og unge lærelyst og kompetanse som fremmer demokrati, medborgerskap, internasjonal forståelse, god folkehelse, livsmestring og bærekraft. Ansatte i barnehage og skole har nødvendig og oppdatert kompetanse (Agder fylkeskommune, 2023).

Oppvekstsektoren i Farsund vil legge til rette for medvirkning fra barn og foreldre og et godt foreldre/foresatte-samarbeid til barnets beste. Bedre Tverrfaglig Innsats (BTI) er en samarbeidsmodell som skal brukes av ansatte. Den skal sikre et helhetlig og koordinert tjenestetilbud som er tilpasset barn, unge og familier det er knyttet bekymringer til, for tidlig å sette inn tiltak og sikre at det ikke blir oppfølgingsbrudd.

Barnehage og skole vil ha et tett tverrfaglig samarbeid med førstelinjetjenesten i kommunen; helsesykepleiere, psykisk helse for barn og unge og pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) og også samarbeide med lokalsamfunnet for å sikre en helhetlig oppfølging av barn og unge.

«Å vokse opp i et nabolag og i et lokalsamfunn preget av fellesskap, sosial samhandling og varierte fritidsaktiviteter, fremmer trivsel, god folkehelse og livskvalitet blant barn og unge» (Kommunal- og distriktsdepartementet, 2021). For å lykkes med at barn og unge får en god oppvekst, må foreldre, familie, venner, lokalsamfunn, barnehage og skole sammen bygge et lag rundt barnet.

Foto: Sunde barnehage

BAKGRUNN FOR OPPVEKSTPLANEN

«Sammen om en god oppvekst. Oppvekstplan for barnehager og skoler i Farsund kommune 2023-2028» er et strategidokument som skal være styrende for kommunens systematiske og helhetlige arbeid i barnehager, skoler og i skolefritidsordningene (SFO). Den er en videreføring av «Oppvekstplan for barnehager og skoler i Farsund 2018-2021».

I planarbeidet har berørte aktører vært involvert og medvirket til hele eller deler av planen; styrere, rektorer, ansatte, elevråd, Ungdomsrådet, Foreldrerådets arbeidsutvalg (FAU), Samarbeidsutvalg (SU) og Kommunalt foreldreutvalg for skole (KFU) samt politikere i utvalg for levekår. Leder av PPT og folkehelsekoordinator har vært referansegruppe. En arbeidsgruppe bestående av representanter fra barnehage, skole, administrasjon og politikere har skrevet planen.

Tema i oppvekstplanen er regulert gjennom lovverk, sentrale rammeverk, stortingsmeldinger, veiledere og bygger på at «Alle handlinger og avgjørelser som berører barnet skal ha barnets beste som grunnleggende hensyn» jf Grunnloven §104 (Justis - og beredskapsdepartementet, 2021) og Barnekonvensjonen artikkel 3 nr 1 (Forente nasjoner, 2003). FNs bærekraftsmål ligger også til grunn for planen (Forente nasjoner, 2023).

Farsund kommune er gjennom politiske vedtak forpliktet til å delta i de fellessatsingene i Lister som fremgår av Oppvekstplan for Lister 2021-2025 (Lister Pedagogiske Senter, 2022). Det skal være et samarbeid om tiltak og kompetanseheving i Lister-regionen for barnehage og grunnskole blant annet gjennom Lister pedagogiske senter (LPS) og Lister pedagogiske-psykologiske tjeneste (PPT).

Oppvekstplanen er en del av en planrekke fra regionsnivå til barnehage- og skolenivå. Oversikt over tema- og fagplaner finner du bakerst i denne planen.

Foto: Sunde barnehage

GRUNNMUREN

Barnehagen og skolens samfunnsmandat vektlegger kunnskap, holdninger og verdier som skal gjøre barn og unge i stand til å mestre eget liv og delta i samfunnslivet. Da er det en forutsetning at alle ansatte i barnehage og skole i Farsund kommune har en felles forståelse av visjon, verdier, barnesyn, satsingsområder og uttalte mål, og at disse gjenspeiles i den enkeltes holdninger og handlinger slik at vi sammen drar i samme retning og skaper en god oppvekst for barn og unge.

VISJONEN VÅR: SAMMEN OM EN GOD OPPVEKST

I Farsund kommune vet vi at barna er fremtiden og at hvert barn er unikt. FNs konvensjon om barns rettigheter (ofte kalt barnekonvensjonen) gjelder fra 2003 som norsk lov (Forente nasjoner, 2003). Konvensjonen gir alle barn og unge under 18 år rett til å ha en trygg og god oppvekst, uansett hvem de er og hvor de bor.

Barnekonvensjonen er delt inn i fire hovedområder av rettigheter:

- Barn har rett til liv og helse
- Barn har rett til skolegang og utvikling
- Barn har rett til omsorg og beskyttelse
- Barn har rett til deltakelse og innflytelse

For å få til at barn opplever livsmestring, at de har en egenverdi, betyr noe for andre og at samfunnet har behov for dem, så må vi lytte til barnets stemme og vi må jobbe sammen.

Visjonen vår er: Sammen om en god oppvekst

Illustrasjonen er hentet fra BTI Lister

VÅRE VERDIER: TRYGGHET, TRIVSEL OG TILHØRIGHET

Rammeplan for barnehage og Kunnskapsløftet har status som forskrift til henholdsvis barnehageloven og opplæringsloven og er derfor et forpliktende fundament for opplæringen i barnehage og skole. (Kunnskapsdepartementet, 2017) (Kunnskapsdepartementet, 2018)

Rammeplanen sier «Å møte individets behov for omsorg, trygghet, tilhørighet og anerkjennelse og sikre at barna får ta del i og medvirke i fellesskapet, er viktige verdier som skal gjenspeiles i barnehagen. Barnehagen skal fremme demokrati, mangfold og gjensidig respekt, likestilling, bærekraftig utvikling, livsmestring og helse». (Kunnskapsdepartementet, 2018).

UDIR sier dette om overordnet del i Kunnskapsløftet: «Den overordnede delen beskriver det grunnsynet som skal prege pedagogisk praksis i hele grunnopplæringen. Den skal også ligge til grunn for samarbeidet mellom hjem og skole. Overordnet del tydeliggjør skolens ansvar for danning og for utvikling av kompetansen til alle deltakere i grunnopplæringen. Alle som deltar i grunnopplæringen må la dette grunnsynet prege planleggingen, gjennomføringen og utviklingen av opplæringen.» (Utdanningsdirektoratet, 2022).

Rammeplanen og Kunnskapsløftet deler de samme verdiene og grunnsynet. Barnehage og skole skal ha profesjonsfaglige fellesskap hvor ansatte og ledere reflekterer over felles verdier, vurderer og videreutvikler sin praksis i tråd med rammeplanen og Kunnskapsløftet.

Illustrasjonen er laget av Kommunalt Foreldreutvalg (KFU), 18.01.23

SYNET PÅ BARNET

«Barn og unge har mye kunnskap om livet sitt. De er like mye verd som voksne. De trenger kjærlighet, de må bli trodd på og tatt på alvor» (Lund & Helgeland, 2020, s. 35).

I Farsund jobber vi hver dag for at barna skal oppleve profesjonelle voksne med et positivt barnesyn. Det vil si at vi ser barna som viktige, medskapende og positive bidragsyttere til et godt læringsmiljø og at barna opplever seg som aktive og medvirkende aktører og inkludert i fellesskapet. Læring og problemløsning skjer best i det sosiale systemet som barna er en del av (Haug, 2014). Barna får si sin mening i alt som vedgår dem og meningene tillegges vekt. Barnets beste vurderes i alt som vedrører dem (Forente nasjoner, 2003).

I Farsund mener vi at barn gjør godt hvis de kan (Greene, 2011). Vi er bevisste på at barna alltid er mer enn de historiene som fortelles om dem. Barn og unge kan være sårbare i en kortere eller lengre periode for eksempel på grunn av flukt, fysisk/psykisk helse, sykdom/død i nær familie, brutte relasjoner, mobbing, fattigdom, skolefravær, omsorgssvikt, funksjonshemminger, rus eller vold i nære relasjoner osv. Barns atferdsuttrykk forstås som kommunikasjon. Vi leter sammen for å finne ut hva atferden er et uttrykk for (Hertz, 2011).

Voksne må ta seg tid til å bli kjent med det enkelte barnet og hva som er barnets styrker. De må tilpasse opplæringen til barnet og gi barnet faglig og emosjonell støtte. Voksnes samhandling med barn skal fremme faglig læring, engasjement og sosial utvikling (Teachstone, 2022).

Alle barn og unge i Farsund skal gjennom de voksnes holdninger, ord og handlinger, møte disse verdiene: Trygghet, trivsel og tilhørighet.

UTFORDRINGSBILDET

Barnehage og skole skal bidra til å gi barn og unge de beste forutsetninger for å fullføre videregående opplæring som er inngangsporten til voksenlivet. Å ha et arbeid og å være inkludert i et felleskap er en del av det som skal til for å skape et godt liv for de fleste mennesker (Kunnskapsdepartementet, 2021). Men vi har noen utfordringer i dag i barnehager og skoler i Farsund kommune. I «Forebyggende plan for barn og unge 2023-2028» er flere utfordringer beskrevet enn det som er tatt med her.

Grunnskolepoeng etter 10-årig grunnskole har over tid vært en god del lavere for Farsundselevne, sammenlignet med regionen og nasjonalt. I 2022 var gjennomsnittlige grunnskolepoeng i Farsund kommune 39,3 og nasjonalt 42,4. Lave grunnskolepoeng øker risikoen for å ikke gjennomføre videregående opplæring (Statistisk sentralbyrå, 2020). Det har blitt stadig vanskeligere å klare seg i arbeidsmarkedet uten videregående opplæring og det er derfor bekymringsfullt at hver femte elev ikke fullfører videregående opplæring (Statistisk sentralbyrå, 2023). Et langsiktig mål er å øke grunnskolepoengene i kommunen.

Standpunkt karakterer i matematikk, engelsk og norsk for 2022 var omtrent like for de to ungdomsskolene, men avstanden til Agder og nasjonalt har økt. jf Tilstandsrapporten for grunnskolen 2022. Utfordringene ser vi allerede på barneskolen. Ca. hver 5. elev på 5. trinn har lese- og regneferdigheter på laveste mestringsnivå. (Folkehelseinstituttet, 2023).

Andel elever som har spesialpedagogisk undervisning har økt jevnlig de siste par årene fra 5,3% i 2020 til 8,2% i 2023. Den samme trenden ser vi i regionen og nasjonalt.

Læringsmiljø: Elevundersøkelsen 2022 viste at 1 av 10 elever på 10. trinn hadde opplevd å bli krenket eller mobbet. I 2021 var ikke tallene for ungdomsskolene i Farsund tilgjengelige, men trenden med høye mobbetall er lik i regionen og nasjonalt. For 7.trinn var resultatet i 2021 og 2022 at i overkant av 5 % av elevene har opplevd krenkelser og mobbing Det er lavere enn i regionen og nasjonalt. Men vi har nulltoleranse for mobbing, så en elev som mobbes, er en for mye.

Barn og elever med ulike og ofte sammensatte utfordringer øker i omfang; eksempelvis atferd, psykisk helse og bekymringsfullt fravær jf. «Forebyggende plan for barn og unge 2023-2028». Det er ressurskrevende.

Rekruttering: Det har blitt vanskeligere å rekruttere lærere og ledere i skolen og de siste årene har det vært en stor nedgang i antall kvalifiserte søkere.

Barnetall og elevtall vil gå nedover ifølge prognoser over befolkningsutviklingen, men eventuell netto tilflytting

kan redusere eller utligne nedgangen i fødselstall (Statistisk sentralbyrå, 2023). Vi ser at fødselstallene i 2021 og 2022 er på vei ned og at det allerede viser seg i nedgang i antall søkere totalt til barnehagene i Farsund kommune. Det er usikkert på hvilken måte det vil påvirke barnehager og skoler med hensyn til behovet fremover for bemanning og ressurser hvis der blir færre barn og elever. I «Barnehagebehovsplanen 2021-2031» er denne utfordringen beskrevet mer utfyllende.

Alle skolene ligger innenfor lærernormen (tall fra GSI 2021), men rammene er noe mindre i Farsundskolen sammenlignet med Agder og nasjonalt jf «Tilstandsrapporten for grunnskolen 2022». Det indikerer at der er nok ressurser til lovpålagte oppgaver i skolen, men at handlingsrommet er mer begrenset til tidlig innsats og for å kunne tilpasse opplæringen og forebygge utenforskap. I barneskolen har behovet for ressurser og bemanning til SFO økt ved at flere barn benytter skolefritidsordningen (SFO) som følge av tiltaket med 12 timers gratis SFO for 1. og 2. klassinger.

Foto: Borhaug barnehage

TRE SATSINGSOMRÅDER

Vi har tre satsingsområder for planperioden jf «Oppvekstplan Lister 2021-2025» som er vedtatt av Listerkommunene (Lister Pedagogiske Senter, 2022) . Her beskrives de kort før vi ser nærmere på hvert enkelt satsingsområde med mål og tiltak.

1. **Lek og læringsmiljø** vil vi satse på ved å fremme trivsel og mestring gjennom at voksne i barnehage og skole har god relasjonskompetanse, skaper inkluderende læringsmiljø hvor leken har en sentral plass, viser en traumebevisst holdning og har kompetanse om barn og unges faglige og sosiale utvikling.
2. **Læring og mestring av ferdigheter** vil vi satse på gjennom å forebygge faglige og sosiale utfordringer ved å fokusere på grunnleggende ferdigheter, tidlig innsats og tverrfaglig samarbeid. Tidlig innsats må forstås både som innsats på et tidlig tidspunkt i et barns liv og tidlig inngripen når utfordringer avdekkes i oppveksten.
3. **Ledelse** vil vi satse på ved å legge til rette for en kultur for kollektiv profesjonsutvikling som har kompetanse til å håndtere barn og unges utfordringer på lavest mulig nivå. Barnehage- og skoleeier, ledere og ansatte har ulike roller, men et felles ansvar for å legge til rette for god utvikling i barnehage og skole. De må sammen sørge for at der er en kultur for læring og at praksisen er i samsvar med Rammeplanen og Kunnskapsløftet. Ledere må være støttende, aktive og legge til rette for kollektive læringsprosesser som bygger kapasitet på den enkelte enhet.

Ansatte og ledere i barnehager og skoler skal i samarbeid med foreldre og lokalsamfunnet legge til rette for at barn og unge i Farsund kommune blir sett, verdsatt for den de er og at de får best mulig lærings-, - utviklings og mestringsvilkår.

SATSINGSOMRÅDE 1: LEK OG LÆRINGSMILJØ

Barn som er trygge, trives og hører til i et fellesskap har et godt grunnlag for å lære og utvikle seg. Læringsmiljø vi si «de samlede kulturelle, relasjonelle og fysiske forholdene som har betydning for barns utvikling, lek og læring, helse og trivsel.» (Utdanningsdirektoratet, 2022). Vi må jobbe med den allmennpedagogiske praksisen og skape inkluderende læringsmiljø i barnehagen og i skolen (Utdanningsdirektoratet, 2022). I tillegg må vi styrke overgangene fra barnehage til skole/SFO og videre til ungdomsskole og videregående skole.

Et inkluderende fellesskap er viktig for både den psykiske og den fysiske helsen. Barnehage og skole kan bidra til god folkehelse gjennom holdninger til sunne kostholdsvaner, bruk av «Matjungelen» (Folkelig, 2021), daglig fysisk aktivitet og lek. UDIR har kompetansepakker om inkluderende læringsmiljø tilpasset barnehage og skole og dette støttematerialet vil vi bruke (Utdanningsdirektoratet, 2023).

Foreldre i barnehage og skole skal få kjennskap til og opplyses om hvordan de kan være med å forebygge utenforskap og også forstå viktigheten av deres rolle i et inkluderende læringsmiljø.

Barnehagen, skole og SFO har ulike arrangementer hvor foresatte inviteres til samlinger både med og uten barn. Vi ønsker å legge til rette for gode møtepunkter mellom foresatte og deres barn som et ledd i det å bidra til et inkluderende miljø. Fra 1. trinn arrangerer foreldre «Foreldrenettverk» hvor for eksempel utenforskap, psykisk helse, grensesetting, rus og kriminalitet er aktuelle tema på samlingene.

ET INKLUDERENDE LÆRINGSMILJØ

Et trygt, godt og inkluderende læringsmiljø er både en rettighet og en forutsetning for god læring. Gode læringsmiljø vil si at der er et positivt klima med autoritative voksne som anerkjenner barnet, barnets egenverdi og rett til medbestemmelse, og som gir barnet opplevelse av trygghet, tilhørighet og trivsel (Roland, 2021). «Relasjoner preget av anerkjennelse, handler om grunnleggende aksept og respekt for den andres verdier, følelser og opplevelser, uansett alder, kjønn, etnisitet eller rang» (Lund & Helgeland, 2020, s. 48).

Voksne som inkluderer barn på en måte som gjør at barna «kan bidra med sine ferdigheter på en måte som fellesskapet har bruk for (Lund & Helgeland, 2020) gir barna muligheten til å utvikle et godt forhold til seg selv og andre og gir barna selververd. Det innebærer at de voksne skaper utviklingsstøttende fellesskap som bidrar til at den unge får utvikle seg ut fra sine muligheter for å mestre (Lund & Helgeland, 2020).

Modell laget av Anette G. Solsvik

Den autoritative oppdragerstilen vil si voksne som er varme, gir støtte og omsorg til barna samtidig som de er tydelige og setter grenser for barnet med fokus på respekt, medvirkning, veiledning og læring (Idsøe & Roland, 2017). Relasjonskompetanse vil si evnen til å se det enkelte barn på barnets premisser og tilpasse egen atferd til barnet samt at den voksne tar ansvaret for relasjonsbyggingen og for kvaliteten på relasjonen (Lund & Helgeland, 2020).

Den autoritative voksenrollen har høy relasjonskvalitet og virker positivt både på individ og gruppenivå; på utvikling av barns sosiale kompetanse, eksempel selvregulering og empati, og på forebygging av mobbing i et læringsmiljø ved at negative handlinger reduseres (Roland, 2021).

Relasjonskvaliteten kan vi dele inn i mindre komponenter som kan fungere som en sjekklister på autoritativ voksenstil og et autoritativt klima. Det handler om grad av positivt klima, om voksnes evne til å ta barnets perspektiv, lek, småprat, «banking time» (særlig kvalitetstid mellom barn og voksen) og om barnet opplever mestring (Roland, 2021).

I et elev- og lærerperspektiv kan skolen betraktes som «én skole – to verdener». Det sentrale i lærerens verden er undervisning, fag, tilpasning, kontroll, makt og læringsresultater. I elevens verden vil sentrale elementer være forholdet til jevnaldrende, sosiale strategier, vennskap, egne interesser, verdier, klesstil, musikk, sport med mer. Både for undervisningen og for læringen er det vesentlig at disse to verdenene griper mest mulig inn i hverandre. Om de ikke gjør det og læreren heller ikke har noen tanker om dette, står vi i fare for at skolen blir fremmedgjørende og mindre interessant for noen elever (Utdanningsdirektoratet, 2016).

LEK OG SOSIAL KOMPETANSE

«Lek fremmer vennskap og er avgjørende for barns emosjonelle, kognitive og sosiale utvikling» (Lund & Helgeland, 2020, s. 139). Det er viktig å ha en felles forståelse av lekens betydning og hvordan leken kan fremme tilhørighet, inkludering og samhold (Lund & Helgeland, 2020). Leken er den viktigste læringsarenaen for sosial kompetanse og for forebygging av mobbeatferd (Idsøe & Roland, 2017).

Vennskap og lek er det barna selv sier er det viktigste i barnehagen (Aaseth, Elvethon, Løkken, Nilsen, & Moser, 2021). Trivselslederprogrammet er med på å forebygge mobbing og utenforskap ved at elever på barneskolen inkluderes i lek og aktiviteter i friminuttene og det skaper også økt fysisk aktivitet. I tillegg er det elevene selv som leder leken og aktivitetene og medvirker i planleggingen.

For at barn skal ha en opplevelse av å høre til som en betydningsfull deltaker i leken, er voksnes lekekompetanse av betydning. Voksne må tilpasse egen involvering til samspillet de observerer, engasjere seg, bry seg og tilrettelegge for at alle barn får være med i leken (Lund & Helgeland, 2020). «Barnas selvfølelse skal støttes, samtidig som de skal få hjelp til å mestre balansen mellom å ivareta egne behov og det å ta hensyn til andres behov» (Kunnskapsdepartementet, 2018, s. 19).

Foto: Borhaug barnehage

Lek og læringsmiljø i barnehage og skole

Mål:

Nulltoleranse for krenkelser og mobbing
Barn og unge er trygge på seg selv og har tro på framtida
Barn og unge opplever å høre til i små og store fellesskap
Barn og unge setter pris på mangfold og inkluderer andre
Barnehage/ skole samarbeider med hjemmet om gode læringsmiljø
Over 4 i elevundersøkelsene på 7. og 10. trinn på områdene *Vurdering og Elevdemokrati og medvirkning*

Tiltak:

Barnehage/ skole samarbeider med hjemmet om gode læringsmiljø.
Foreldrenettverk fra 1. klasse – støttmateriell til samlingene utarbeides i samarbeid med foreldre og SLT-kordinator
Øke barn/elevs medvirkning i valg av aktiviteter, arbeidsmåter og i vurderinger
Leken skal ha en sentral og viktig plass i alle aldersgrupper (både frilek og organisert lek)
Trivselslederprogrammet for barneskoleelever
Daglig fysisk aktivitet på alle alderstrinn
Bruke nærmiljøet aktivt som læringsarena
Tilrettelagt for lek/fysisk aktivitet i uteområdet til barnehage og skole
Praktisk tilnærming til kompetansemål
Årshjul for livsmestring i barnehage og skole
Gode overganger fra barnehage til barneskole og SFO, fra barneskole til ungdomsskolen og fra ungdomsskolen til videregående skole
MOT i skolen
Forebygge og følge opp bekymringsfullt skolefravær
TIBIR (tidlig innsats for barn i risiko og med store atferdsutfordringer)
Kjernegrupper for elever på mellomtrinnet og i ungdomsskolen
Miljøveileder i barnehage og skolen
Kompetansepakke fra UDIR om inkluderende læringsmiljø (Utdanningsdirektoratet, 2023)
Matjungelen i barnehage og SFO
Matnyttig i barnehagen

«Lek er den høyeste formen for forskning.»

Albert Einstein

SATSINGSOMRÅDE 2: LÆRING OG MESTRING AV FERDIGHETER

Læring vil si både faglig læring og læring av sosiale ferdigheter. Medvirkning, motivasjon og mestring er viktige stikkord i opplæringen både faglig og sosialt i barnehage og skole og har betydning for opplevd livskvalitet. Sammen må vi styrke opplæringsløpet for å løfte grunnskolepoengene og gi unge de beste mulighetene for å gjennomføre videregående utdanning og øke sjansene for at de deltar i arbeidslivet seinere.

Faglige og sosiale kartlegginger vil vi analysere og bruke målrettet og strukturert for å sette inn riktige tiltak som tilpasser opplæringen enda bedre slik at elever kan være inkludert i gruppen/klassen de tilhører. Mange av elevene får i dag deler eller hele spesialundervisningen i grupper utenfor klassen eller alene med en voksen. Det er nødvendig å jobbe med inkludering og den spesialpedagogiske praksisen for å få laget rundt barnet til å samarbeide på en måte som gir tidlig innsats og god hjelp til alle som trenger det - både faglig og sosialt (Utdanningsdirektoratet, 2022).

Å evaluere effekten av tiltak og justere dem underveis, vil bidra til å øke de faglige resultatene og styrke læringsmiljøet barnet er en del av. Dette er også i tråd med reformen «Kompetanseløftet for inkludering og spesialpedagogisk praksis» (Utdanningsdirektoratet, 2022).

SOSIALE FERDIGHETER

Sosiale ferdigheter som empati, samarbeid, selvhevdelse, selvregulering, lek og ansvarlighet er viktig for å utvikle et positivt selvbilde og for å kunne delta aktivt i det sosiale samspillet med andre og oppleve å være inkludert i fellesskapet. Det er sammen med andre vi opplever anerkjennelse og tilhørighet. Trygghet, trivsel og tilhørighet har betydning for den faglige læringen og omvendt. For å kunne delta i det sosiale samspillet er barns kommunikasjonskompetanse og språkkompetanse viktig å ha fokus på helt fra barna er små.

FAGLIGE FERDIGHETER

Kunnskapsløftet definerer fem grunnleggende ferdigheter; lesing, skriving, regning, muntlige ferdigheter og digitale ferdigheter (Kunnskapsdepartementet, 2017). Disse ferdighetene er del av den faglige kompetansen og nødvendige redskaper for læring og faglig forståelse. De er også viktige for utviklingen av barn og unges identitet og sosiale relasjoner, og for å kunne delta i utdanning, arbeids- og samfunnsliv.

I Lister er digitale ferdigheter og muntlige ferdigheter særlig vektlagt (Lister Pedagogiske Senter, 2022). En felles digital strategi for oppvekstsektorene i Lister er under utarbeidelse.

I Farsund vil vi i tillegg ha fokus på lesing i hele oppvekstløpet, altså helt fra språkopplæringen i barnehagen og gjennom grunnskolen. Å kunne lese er viktig for deltakelse i samfunnet gjennom å kommunisere med andre og tilegne seg informasjon. Vi vil styrke leseferdighetene gjennom å øke foreldremedvirkningen blant annet gjennom READ- prosjektet for alderen 5-9 år. Vi vil gjennom UDIR sin Oppfølgingsordning (2022-2025) jobbe med utdanningsplanlegging for å bedre tilpasse leseopplæringen i grunnskolen for alle elever. Vi vil også jobbe for å bli en dysleksivennlig kommune. Skolebibliotekene er viktige i leseopplæringen. Barnehage og skole vil også samarbeide med folkebiblioteket. Vi skal ha en leksebevisst skole hvor leksene er tilpasset og motiverende og gir rom for medvirkning.

Vi vil ha en mer praktisk tilnærming til kompetansemålene og variere undervisningen for at flere elever skal oppleve motivasjon og mestring og slik forebygge skolefravær og drop-out. Bærekraft og livsmestring er overordna tema som skal være en naturlig del av opplæringen i barnehage og skole jf regionale føringer (Lister Pedagogiske Senter, 2022)

Læring og mestring av ferdigheter

Mål:

Barn og unge utvikler grunnleggende ferdigheter og kompetanse i fag

Barn og unge skal utvikle god sosial kompetanse som gir dem verktøy for livsmestring

Barn og unge opplever mestring faglig og sosialt

Barn og unge har en aktiv holdning til bærekraftig utvikling

Øke andel barn og elever som er inkludert innenfor det ordinære opplæringstilbudet

Nasjonale prøver 5. trinn: 15 % eller færre av elevene er på nivå 1 i lesing, regning og engelsk

Nasjonale prøver 8. trinn: 10 % eller færre av elevene er på nivå 1 og færre enn 24% er på nivå 1 og 2 til sammen i lesing, regning og engelsk

Nasjonale prøver 9. trinn: 7 % eller færre av elevene er på nivå 1 og færre enn 18 % er på nivå 1 og 2 til sammen

Tiltak:

Samarbeid med foresatte

Øke bevisstheten og kompetansen i pedagogisk team og i personalet om tilpasset opplæring og inkludering

Gruppeplanlegging og undervisningsplanlegging med fokus på tilpasset opplæring og inkludering

Oppfølgingsordningen; lesing og livsmestring

Leseplan

Dysleksivennlig skole

READ

Pedagogisk analyse av kartlegginger

Leksebevisst skole

Årlig temauke om bærekraft for barnehager og skoler

Årshjul for livsmestring i barnehage og skole

Årlig temauke om toleranse og likeverd på ungdomsskolen

MOT – samlinger på ungdomsskolen og i overgangen fra barneskole til ungdomsskole

Skolelos for å forebygge skolefravær og hjelpe elever med høyt eller bekymringsfullt fravær

Bruke BTI aktivt

Felles digital strategi for oppvekst i Lister

Nettbrett/PC til alle elever fra 1.-10. trinn

Nettvett- regler

Kartlegging av barn i barnehage og skole:

Faglig kartlegging

- Kartleggingsprøver (nasjonale prøver for utvalgte trinn på barneskolen)
- Nasjonale prøver 5., 8. og 9. trinn
- Grunnskolepoeng
- Skolebidragsindikatorer

Sosial kartlegging

- Barnesamtaler/ elevsamtaler
- Trivselsundersøkelser i skolen og på SFO
- Relasjonskartlegging i barnehagen og i SFO
- UDIR sin elevundersøkelse 7. og 10. trinn
- Jevnlige klassemøter hvor læringsmiljø er tema
- Elevråd
- UNG DATA – undersøkelsen 5. og 10. trinn

Kartlegging på enhetsnivå:

- Ståstedsanalysen
- Foreldreundersøkelsen
- Ekstern skolevurdering

«Ikke alt som kan telles teller, og ikke alt som teller kan telles».

Albert Einstein

Foto: Anette G. Solsvik

SATSINGSOMRÅDE 3: LEDELSE

God ledelse har en avgjørende rolle i arbeidet med å fremme helse, trivsel, trygghet og læring for den enkelte og for en gruppe. Ledelse handler om å legge til rette for en kultur for kollektiv profesjonsutvikling og om å bygge kapasitet som skaper utvikling gjennom systematisk vurdering og endring av praksis. Ledelse handler også om å etablere gode samarbeidsfora med foreldre og andre instanser og være en pådriver for samskaping med lokalsamfunnet. Ledelse av læring finner vi på tre nivå; skoleeier, styrere/rektorer og ansatte.

KULTUR FOR LÆRING

Kultur for læring skal prege profesjonsfellesskapet i barnehage og skole. Det inkluderer alle som arbeider i oppvekst; ansatte, styrere/ rektorer og barnehage- og skoleeier.

«Ledere er av stor betydning for den profesjonelle utviklingen til den enkelte ansatte og til det kollegiale fellesskapet blant lærere og andre ansatte i barnehager og skoler. Lederens evne til å styrke og lede læringsfellesskap og til å utvikle organisasjonskulturen handler om å skape en kultur for aktiv deltakelse, samarbeid, deling, nytenkning og endringsvilje.» (Utdanningsdirektoratet, 2022)

Lærende fellesskap (Utdanningsdirektoratet, 2022) kjennetegnes av:

- støttende og aktiv ledelse
- felles verdier og felles mål
- kollektive læringsprosesser
- utvikling av praksis
- støttende omgivelser

I 2021 kom rapporten «En skole for vår tid» (Kunnskapsdepartementet, 2021)). Den presenterte tiltak og hva som kjennetegner skoler som har et høyt skolebidrag. Det vil si hvordan ledelse og praksis på ulike måter bidrar til å redusere den betydningen elevens kjønn, bakgrunn og tidligere resultater kan ha for utbyttet av opplæringen. «Medvirkning fra elever, lærere, skoleledere og skoleeiere bidrar til å styrke skolens kunnskap og kompetanse og gjør at kunnskapen om skolen på nivåene over skolen øker.» (Kunnskapsdepartementet, 2021, s. 2).

Pedagogisk ledelse av barn og unge skal sikre en kultur som bidrar til å styrke barn og unges faglige, emosjonelle, kognitive og sosiale læring. Hovedmålet er at alle barn hver dag opplever mestring og å høre til i et fellesskap.

«Galskap er å gjøre det samme igjen og igjen og forvente et annet resultat.»

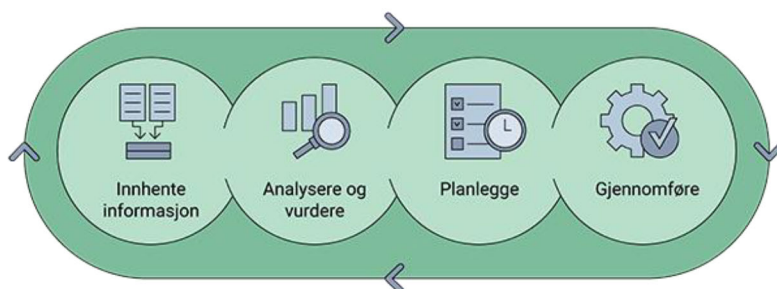
Albert Einstein

KAPASITETSBYGGING

Det er en sammenheng mellom kapasitetsbygging og kvalitetsutvikling i en organisasjon (Roland et al, 2023). Ledelsen må legge til rette for kapasitetsbygging i organisasjonen sin og for at organisasjonen jobber systematisk for å realisere mål. Ansatte som reflekterer over og vurderer planlegging, organisering og gjennomføring av pedagogiske opplegg, utvikler en større forståelse av hva som er god praksis og det øker barnets læringsutbytte (Kunnskapsdepartementet, 2021).

Forbedring av pedagogisk praksis foregår kollektivt i profesjonsfellesskapet. Respekt for at barn utvikler og lærer i utakt med andre barn, men i takt med seg selv, må være utgangspunkt for refleksjoner. Likedan må barn

få muligheten til å uttale seg i saker som angår dem. Det er komplekst å drive endringsprosesser på team, organisasjons- og kommunenivå, men på alle nivå er medvirkning fra berørte aktører viktig når man skal analysere data og for at man skal lykkes med å etablere kollektive forståelser og endre praksis basert på forskning (Roland et al, 2023).

(Utdanningsdirektoratet, 2022)

I 2023 kom Norsk Offentlig Utredning (NOU) med NOU 2023:1 «Kvalitetsutvikling og kvalitetsvurdering i skolen» (Kunnskapsdepartementet, 2023). Den peker på noen utfordringer for å få til endringer. «En gjennomgående tilbakemelding fra sektoren er at det finnes mye tilgjengelig informasjon og data, men at det ikke er nok tid, kompetanse og kapasitet i dag til å tolke, sammenstille og ta kunnskapen som finnes i bruk» (Kunnskapsdepartementet, 2023, s. 13)

«En annen tilbakemelding er at en god del av informasjonen ikke oppleves som like relevant for alle aktørene, og at det er en ubalanse i mengden informasjon, type tilgjengelig informasjon og hvem som får sine behov for informasjon dekket. Det er for eksempel klare oppfatninger om at informasjonen i større grad brukes til styring enn for å arbeide med læring og ulike prosesser i skolen.» (Kunnskapsdepartementet, 2023, s. 11).

Barnehage- og skoleeier skal lede og støtte enhetene i kvalitetsutviklings- og kvalitetsvurderingsarbeidet. De skal være tett på og bidra med rammer, ressurser og struktur for å gi enhetene handlingsrom til å bygge kapasitet. Samtidig skal barnehage- og skoleeier ha høye forventninger til enhetens arbeid med satsingsområder i oppvekstplanen, måloppnåelse og utnyttelse av enhetens ressurser. Fremover er det viktig å finne en riktig balanse mellom styring og utvikling i barnehager og skoler i Farsund kommune jf NOU 2023:1 (Kunnskapsdepartementet, 2023).

**«Dersom du ønsker å gå fort, gå alene.
Hvis du ønsker å gå langt, gå sammen med andre.»**

Afrikansk ordtak

Foto: Borhaug barnehage

Ledelse

Mål

Barnehager og skoler har høy kvalitet i opplæringen

Barn og unge møter pedagoger som legger til rette for lek, læring, mestring, mangfold og inkludering

Standard for god gruppeledelse i barnehagen og klasseledelse i skolen

Barn og unge som er sårbare i en kortere eller lengre periode (for eksempel på grunn av flukt, psykisk/fysisk sykdom, sykdom/dødsfall i nær familie, brutte relasjoner, mobbing, fattigdom, skolefravær, funksjonshemninger, omsorgssvikt, rus eller vold i nære relasjoner osv) får tidlig og riktig hjelp.

Godt samarbeid mellom skole/barnehage og hjem

Tydlig og trygg ledelse av grupper/klasser/ansatte

Ledere legger til rette for utviklings –og læringsarenaer for barn/elever og for ansatte

Barnehager og skoler kjennetegnes av kultur for læring på alle nivåer og mellom alle nivåer

Systematisk kapasitetsbygging, kvalitetsutvikling og kvalitetsvurdering på alle ledelsesnivåer

Ansatte med godkjent utdanning

Tiltak

Lederopplæringsprogram i samarbeid med Universitetet i Agder (UiA) og under ledelse av Lister Pedagogiske Senter (LPS). Programmet vil vektlegge skoler og barnehagers evne til å analysere og bruke egne data for å utvikle profesjonsfellesskapet på alle nivå.

Styrerutdanning eller rektorskolen anbefales til alle ledere i barnehager og skoler

Nettverk/ ressursgrupper innad i kommunen, kommunale nettverk og store nettverk (på tvers av kommuner)

Høy grad av medvirkning fra elever og ansatte (Kunnskapsdepartementet, 2021)

Årshjul for FAU, SU (SMU) og KFU

Arbeide med temaer som er endret i ny opplæringslov gjeldende fra 1.8.24

Kompetanseplan (etter/videre-utdanning for ansatte og ledere)

Fremme en heltidskultur.

Systematisk skolebasert vurdering (Kunnskapsdepartementet, 2023, s. 64)

Handlingsplaner utarbeides på hver enhet

Årlig evaluering av handlingsplaner for barnehager og skoler

ANSATTE SIN LEDELSESUTØVELSE

Det forventes at alle ansatte utviser en profesjonell rolle i sitt arbeid.

Dette innebærer at alle voksne i barnehager og skoler:

- har et positivt syn på barnet
- har en autoritativ voksenstil
- er bevisst på at det er den voksne som er ansvarlig for relasjonen til barn og for kvaliteten på relasjonen
- etablerer et positivt læringsklima hvor barn anerkjennes, medvirker, er inkludert og opplever mestring
- har en traumebevisst holdning
- har kompetanse om kjennetegn på fysisk og psykisk vold i nære relasjoner
- skal legge til rette for mer elevaktige lærings- og vurderingsformer i skolen
- sikrer at barnets stemme blir hørt og tillagt vekt i alt som vedrører dem
- har tydelig struktur (markert start og slutt og med gode overganger)
- planlegger, gjennomfører og vurderer barnehagehverdagen/opplæringen i tråd med rammeplanen/Kunnskapsløftet
- vurderer regelmessig det pedagogiske opplegget og læringsmiljøet sammen med barna/elevne og andre ansatte
- har høy bevissthet om tilpasset opplæring, tidlig innsats og riktig hjelp til rett tid
- tar ansvar for et godt samarbeid med hjemmet og med andre instanser og møter andre med respekt
- bruker BTI aktivt som samhandlingsverktøy
- er positiv til å utvikle seg og holde seg faglig oppdatert på aktuell forskning og teori
- er godt kjent med gjeldende lovverk og planer

LEDELSE AV BARNEHAGER OG SKOLER

Ledere i barnehager og skoler skal i sin ledelsesutøvelse:

- skape en kultur for læring ved å lede arbeidet i profesjonsfellesskapet og følge opp at kunnskapen som utvikles der, blir delt og praktisert
- sikre at ansatte har medvirkning i hverdagen og at de opplever at de har reelle muligheter til å påvirke opplæringen og sin egen lærings situasjon
- arbeide for å utvikle mer elevaktige lærings- og vurderingsformer i skolen
- legge til rette for at elevene er aktive og medvirker i egen læring og i vurdering
- sørge for at barnehagens/skolens kunnskapsbase styrkes og fornyes, at den er tilgjengelig for alle og inneholder kunnskap fra både erfaring, resultatdata og forskning
- sikre seg god kjennskap til sin læringsarena ved strukturert og planmessig bruk av pedagogisk vandring
- sikre gode og trygge rammer for kollegaveiledning
- ta initiativ til, sammen med barnehage/skoleeier, å organisere et lag rundt barnet (og pedagogen) som sikrer at barnet får hjelp når det trenger det.

- bruke BTI aktivt som samhandlingsverktøy
- etablere samarbeidsfora for elever og foreldre hvor de kan medvirke
- være godt kjent med gjeldende lovverk og planer
- jobbe målrettet for å realisere enhetens mål
- evaluere, ved hjelp av innspill fra barn/elever, ansatte og foreldre, om enheten er organisert for utvikling, og hvordan erfaring, resultatdata og forskning brukes i utviklingsarbeidet
- være ansvarlig for at barnehagen/ skolen har høy kvalitet i opplæringen
- jevnlig vurdere hvordan organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen medvirker til å nå de målene som er fastsatte i rammeplanen/Kunnskapsløftet. Barna/elevne skal involveres i vurderingen

LEDELSE PÅ KOMMUNENIVÅ; BARNEHAGE- OG SKOLEEIER

Barnehage- og skoleeier skal i sin ledelsesutøvelse:

- sikre en tydelig kommunikasjon om retning og veivalg
- sikre at både barnehage- og skoleeier og barnehage- og skoleledere legger samfunnsmandatet til grunn i arbeidet med å vurdere og utvikle kvalitet
- ⊖ sikre dialog mellom barnehageeier/skoleeier og barnehager og skoler om enhetens kapasitetsbygging og kvalitetsutvikling jf enhetens handlingsplan
- sikre at barnehage- og skoleeier har rutiner for å identifisere barnehager og skoler som trenger hjelp med drift og/eller organisering av utviklingsarbeid
- sørge for at kommunen bearbeider resultatdata på en pedagogisk måte, slik at informasjonen kan brukes i utviklingssamtaler mellom barnehage- og skoleeier og barnehage- og skoleleder
- undersøke om barnehagenes og skolenes behov for samarbeid med andre profesjons- og yrkesgrupper blir ivaretatt på en god måte og sikre at det bidrar til å bygge et lag rundt barnet
- jevnlig evaluere egne rutiner for oppfølging av barnehagene og skolenes arbeid med kvalitetsutvikling og vurdering og få tilbakemelding fra styrere og rektorer på om de får den hjelpen og støtten de trenger
- ha en helhetlig plan for kompetanseutvikling jf barnehage- og skoleeiers ansvar for kvalitet og kompetanseutvikling
- gi veiledning og føre tilsyn med kommunale og private barnehager

IMPLEMENTERING, OPPFØLGING OG EVALUERING

Oppvekstplanen trer i kraft barnehageåret/skoleåret 2023/2024 og skal implementeres i barnehager og skoler. Mange av tiltakene er allerede igangsatt og forankret i enhetene, mens andre tiltak må det jobbes systematisk med.

Lister pedagogiske senter (LPS) har utarbeidet en implementeringsveileder som ledere i barnehage og skole kan bruke som hjelp i implementeringsarbeidet.

Elev- og læringsdata som grunnskolepoeng, resultater fra nasjonale prøver, elevundersøkelser og skolebidragsindikatorer, utgjør sjekkpunkter som synliggjøres blant annet i den årlige tilstandsrapporten for skolene.

Barnehage – og skoleeier følger systematisk opp den enkelte enhet og ledelsen med utgangspunkt i oppvekstplanen og handlingsplanene som utarbeides ved hver enhet.

Satsingsområdene og tiltak vil være tema på ledermøter for ledere i barnehage og skole, og i personalgruppene på den enkelte enhet. Styrere/rektorer følger opp sine ansatte etter føringer i planen, og i samarbeid med barnehage – og skoleeier.

Oppvekstplanen evalueres årlig i juni på hver enkelt enhet. Denne evalueringen vil danne grunnlag for videre målsettinger og utviklings- og strategiarbeid for å gi barn og unge de beste forutsetninger i sitt lærings- og oppvekstmiljø. Innspill etter evalueringene deles skriftlig med barnehage- og skoleeier. Oppvekstplanen kan justeres ved behov i tidsperioden planen er gjeldende.

HANDLINGSPLANER PÅ ENHETENE

Barnehage- og skoleeier skal være engasjert i utarbeiding av enhetens handlingsplan. Handlingsplanen skal være et verktøy for å bygge kompetanse og kapasitet og sikre kvalitet.

Handlingsplanen skal brukes aktivt i barnehage- og skoleeiers oppfølging av enhetene. Hvert semester vil barnehage - og skoleeier ha møte med styrer eller rektor hvor utvikling og gjennomføring av enhetens handlingsplan er tema.

Foto: Anette G.Solsvik

PLANER, REFORMER, SAMARBEID

Her er en oversikt over tema- og fagplaner i oppvekst, reformer, ordninger for regionalt samarbeid og kompetanseutvikling og samhandlingsverktøyet BTI.

TEMA- OG FAGPLANER I OPPVEKST

- Barnehagebehovsplan 2021-2031
- Elevenes skolemiljø (revideres i 2024 og erstattes av plan om trygt og godt læringsmiljø hvor barnehage også inkluderes)
- Folkehelse og likestillingsoversikt Farsund kommune 2020 (revideres i 2024).
- Forebyggende plan barn og unge i Farsund 2023-2028
- Plan for idrett og fysisk aktivitet 2022-2029
- Kvalitetsplan for skolefritidsordningen (i løpet av 2025)
- Leseplan (revideres innen 2025)
- Miljørettet helsevern (barnas fysiske læringsmiljø i løpet av 2024)
- Plan for overganger barnehage, skole og SFO. 2023.
- Skolebibliotekplan. 2023.
- Sosiale planer på skolene (revideres i 2024/2025 og innlemmes i plan for trygt og godt læringsmiljø)
- Trafikkplaner på enhetene (revideres årlig).
- Trafikksikkerhetsplan for Farsund kommune 2016-2020
- Veileder for forebygging og tiltak ved alvorlig skolefravær. Revidert 2022.

REFORMER

BARNEVERNENSREFORMEN – EN OPPVEKSTREFORM

Det overordnede målet med reformen er et bedre barnevern der tjenestetilbudet skal kunne tilpasses lokale behov (Kommunenes sentralforbund). Reformen regulerer først og fremst barnevernet, men målet er å styrke forebyggende arbeid og sikre tidlig innsats i hele oppvekstsektoren (Statsforvalteren). Kommunes mål med reformen, blir dermed å styrke det forebyggende arbeidet og sikre tidlig innsats i alle kommunale tjenester til barn og familier. Hjelpen skal bli bedre tilpasset barn og familiers behov og rettsikkerheten skal bli godt i varetatt. Barnevernet skal bli mer effektiv i ressursbruk og oppgaveløsning.

Farsund kommune vil derfor se alle sine tjenester rettet mot barn, unge og familier i sammenheng. Barnevernsreformen vil medføre styrking av tidlig innsats og forebygging også i oppvekstsektoren og det vil satses på kompetanseheving i samarbeid med Lister-regionen. I oppvekstsektoren vil det gjennomføres et kompetanseløft for å styrke arbeidet med forebygging og tidlig innsats. Barnevernsreformen trådte i kraft 1.1.2022 og Farsund kommune er godt i gang med styrking av det tverrfaglige arbeidet rundt barna.

Barnevernsreformen innebærer at tidligere oppgaver som ble forvaltet av staten nå blir overført til fylkeskommunene og kommunene. Det er lokalt man kan komme tett på familien og barnet og det vil derfor bli styrket tilbud fra alle tjenester i kommunene rettet mot barn og familier.

KOMPETANSELØFTET FOR SPESIALPEDAGOGISK HJELP OG INKLUDERENDE PRAKSIS

Målet med kompetanseløftet er at:

- Alle barn og elever opplever å få et godt tilpasset og inkluderende tilbud i barnehage og skole.
- Alle barn og unge skal få mulighet til utvikling, mestring, læring og trivsel -uavhengig av sine forutsetninger.
- Barnehager, skoler, PP-tjenesten og andre i laget rundt barnet og eleven må jobbe sammen for å skape et inkluderende fellesskap.
- Det pedagogiske tilbudet må tilpasses slik at alle får et best mulig utgangspunkt for utvikling og læring.

Kompetanseløftet skal sikre at laget rundt barnet har nødvendig kompetanse.

Som følge av den nye oppvekstreformen vil Kompetanseløftet bidra til at kommuner og fylkeskommuner får tilstrekkelig kompetanse til å gi et inkluderende og tilpasset pedagogisk tilbud til alle barn og elever, også de som har behov for særskilt tilrettelegging (Statped). Målgruppen for kompetanseløftet er ansatte i barnehager og skoler, barnehage- og skoleleiere, ansatte i pedagogisk-psykologisk tjeneste samt andre tverrfaglige tjenester i kommuner og fylkeskommuner.

REGIONALT SAMARBEID

LISTER BARNEHAGE – OG SKOLENETTVERK (LBSN)

Lister barnehage- og skolenettverk er et interkommunalt samarbeidsforum for erfaringsutveksling og skoleutvikling for kommunene i Lister. Her møtes skole- og barnehageeiere fra Listerkommunene. Formålet med nettverket er å styrke den skole- og barnehagefaglige kompetansen i regionen gjennom et forpliktende interkommunalt samarbeid (Listersamarbeidet).

LISTER PEDAGOGISKE SENTER

Som en del av Listersamarbeidet, og etter initiativ fra LBSN har regionen etablert et eget pedagogisk senter; LPS. Senterets hovedoppgave er å støtte utviklingsarbeidet i regionens skoler og barnehager, og kanskje særlig med tanke på oppfølging og koordinering i større satsinger og ordninger i regionen. LPS holder også årlig nyansattkurs i folkehelse og livsmestring for nyansatte i alle Listerkommunene.

EKSTERN SKOLEVURDERING

Ekstern skolevurdering (ESV) er et verktøy som benyttes til kvalitetsutvikling for skolene i vår region. En av hensiktene med ESV er å støtte skolen i utviklingsarbeidet til å finne ut hvor en vil, hvor en befinner seg i forhold til et fremtidsbilde som beskriver målet, og hvordan en kan nærme seg målet. LPS organiserer dette for Lister-kommunene.

PROSJEKTER /ORDNINGER FOR KOMPETANSEUTVIKLING

REKOMP/DEKOMP

Dette er desentralisert ordninger for kompetanseutvikling i barnehage og skole hvor universitets – og høyskolesektoren og skoleeier, skoleledere og ansatte samarbeider. Samarbeidet tar utgangspunkt i skolens/barnehagens behov for å utvikle kompetansen til alle sine ansatte. Universiteter og høyskoler bidrar med forskningsbasert kunnskap som i møte med praksisfeltet skal nå felles mål med ordningen som er å utvikle pedagogutdanningen og bidra til bedre praksis på enhetene hvilket vil styrke det enkelte barn.

Kommunene i Lister har i forbindelse med ordningen inngått en partnerskapsavtale med Universitetet i Agder (UiA) og Lister Pedagogiske Senter (LPS) er med og organiserer gjennomføringen i Listerkommunene.

READ

Alle barnehager i Farsund (4- og 5-åringer) og 1. og 2. klassinger på skolene deltar fra våren 2023 i READ. READ står for «Research in Educational Achievement and Development» og har sin opprinnelse fra Århus kommune i Danmark. Kommunene i Agder har gått sammen om å etablere READ Agder som et planlagt fireårig prosjekt. Målet med prosjektet er å gi økt leseglede blant barn og unge, og støtte foreldres involvering i lesing.

READ er et system og en metode der foreldre leser sammen med sine barn på en strukturert og planlagt måte. Forskning viser at når foreldre leser daglig sammen med barnet og har samtaler med barnet om innholdet (dialogisk lesing), så har det en positiv effekt på barnets språk, samt senere lese og skriveferdigheter.

OPPFØLGINGSORDNINGEN

Oppfølgingsordningen skal bidra til at kommuner med svake resultater på sentrale områder av opplæringen over tid får hjelp til å skape bedre læringsmiljø og læringsresultater for elevene i kommunen. I oppfølgingsordningen får kommunen tilbud om støtte og veiledning fra UDIR over en periode på 3 år.

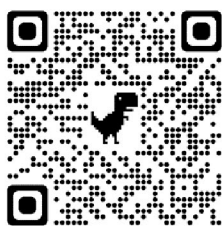
Kommunene identifiseres på bakgrunn av gjennomsnittresultater eller spredning. Farsund kommune ble valgt ut på bakgrunn av at det over tid har vært stor spredning i resultater (grunnskolepoeng) internt i kommunen. Farsund kommune er med i oppfølgingsordningen i perioden 2022-2025.

VERKTØY

BEDRE TVERRFAGLIG INNSATS (BTI)

BTI er et samhandlingsverktøy som er implementert i Farsund og de andre Lister-kommunene. Det er utarbeidet en kommunal handlingsveileder med en tilhørende verktøykasse som ansatte og ledere benytter.

Oversikt over innholdet i BTI finnes samlet på BTI Lister sin hjemmeside under Farsund kommune.

BTI Lister

BIBLIOGRAFI

- Agder fylkeskommune. (2019). *Regionplan Agder 2030*. Agder: Agder fylkeskommune .
- Agder fylkeskommune. (2023, Mai 10). *Regionplan Lister 2030*. Lister: Agder fylkeskommune. Hentet fra Agder fylkeskommune: <https://agderfk.no/vare-tjenester/regional-planlegging-og-utvikling/gjeldende-planer-og-strategier/areal-og-samferdsel/regionplan-lister-2030/>
- Folkehelseinstituttet. (2023, 03 09). *Oppvekstprofil*. Hentet 09 17, 2023 fra Oppvekstprofiler for kommuner og bydeler: [file:///C:/Users/anette2605/Downloads/Oppvekstprofil-2023-nb-4206-Farsund%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/anette2605/Downloads/Oppvekstprofil-2023-nb-4206-Farsund%20(2).pdf)
- Folkelig. (2021, 01 01). *Matjungelen for barnehage og SFO*. Hentet 08 01, 2023 fra Matjungelen: <https://matjungelen.no/>
- Forente nasjoner. (2003). *FNs konvensjon om barns rettigheter*. Oslo: Barne - og familiedepartementet 2003.
- Forente nasjoner. (2023, Juni 21). *FNs bærekraftsmål*. Hentet 09 02, 2023 fra FN-sambandet: <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>
- Greene, R. (2011). *Utenfor. Elever med atferdsutfordringer*. Cappelen Damm AS.
- Haug, P. (2014). *Dette vet vi om inkludering*. Gyldendal Akademiske.
- Hertz, S. (2011). *Barne - og ungdomspsykiatri. Nye perspektiver og uante muligheter. 1.utg.* Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Idsøe, E., & Roland, P. (2017). *Mobbetferd i barnehagen*. Oslo: Cappelen Damm AS.
- Justis - og beredskapsdepartementet. (2021, 07 21). Norges grunnlov. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1814-05-17-nn>. Oslo: Justis - og beredskapsdepartementet.
- Kommunal- og distriktsdepartementet. (2021). *Meld. St. 40 (2020–2021). Mål med mening- Norges plan for å nå bærekraftsmålene innen 2030*. Oslo: Kommunal- og distriktsdepartementet.
- Kommune, F. (2013). *Kommuneplanens samfunnsdel 2018-2030*. Farsund: Vedtatt av kommunestyret i Farsund kommune 08.13.18.
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Kunnskapsløftet*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.
- Kunnskapsdepartementet. (2018). *Rammeplan for barnehage*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.
- Kunnskapsdepartementet. (2019, November 8). *Meld. St. 6 2019-2020. Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.
- Kunnskapsdepartementet. (2021). *En skole av vår tid* . Oslo: Regjeringen.no.
- Kunnskapsdepartementet. (2021). *Meld. St. 21 (2020-2021). Fullføringsreformen- med åpne dører til verden og fremtiden*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.
- Kunnskapsdepartementet. (2023). *NOU 2023:1 Kvalitetsvurdering og kvalitetsutvikling i skolen. Et kunnskapsgrunnlag*,. Oslo: Kunnskapsdepartementet. Hentet 08 08, 2023
- Lister Pedagogiske Senter. (2022, Februar 2). *Oppvekstplan Lister 2021-2025*. Lister: Lister Pedagogiske Senter. Hentet fra Listersamarbeidet.

- Lovdata. (2022, Mars 28). *Lov om barnehager (barnehageloven)*. Hentet 09 01, 2023 fra Lovdata: https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64/KAPITTEL_8#KAPITTEL_8
- Lund, I., & Helgeland, A. (2020). *Mobbing i barnehage og skole*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Roland et al. (2023). *Kapasitetsbygging i skole, barnehage og PPT. Profesjonelle lærende fellesskap, implementering og ledelse*. Stavanger: Cappelen Damm Akademisk.
- Roland, P. (2021). *Den autoritative voksenrollen i barnehage og skole*. Stavanger: Cappelen Damm.
- Statistisk sentralbyrå. (2020). *Grunnskoleresultatets betydning for gjennomføring av videregående opplæring*. Oslo: Statistisk sentralbyrå.
- Statistisk sentralbyrå. (2023, 09 15). *13600: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter kjønn og alder, i 9 alternativer (K) 2022 - 2050*. Hentet 09 15, 2023 fra Regionale befolkningsframskrivninger: <https://www.ssb.no/statbank/table/13600/tableViewLayout1/>
- Statistisk sentralbyrå. (2023, 09 17). *Statistikkbanken. Gjennomføring i videregående opplæring*. (SSB, Red.) Hentet 2023 fra Statistisk sentralbyrå: <https://www.ssb.no/statbank/table/12971/tableViewLayout1/>
- Teachstone. (2022). *Dimensjonsguide. Classroom Assessment Scoring System*. Stavanger: Læringsmiljøsentret. Universitetet i Stavanger.
- Utdanningsdirektoratet. (2016, 03 16). *Relasjoner mellom elever*. Hentet 08 31, 2023 fra UDIR: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/sosial-laring-gjennom-arbeid-med-fag/Relasjoner-mellom-elever/Laringsmiljo-og-relasjoner-mellom-elever/>
- Utdanningsdirektoratet. (2022, november 30). *Arbeid med kvalitet og kompetanse. Utvikle praksis sammen*. Hentet august 8, 2023 fra UDIR: <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/utvikle-praksis/>
- Utdanningsdirektoratet. (2022, november 30). *Hva er kvalitet?* Hentet 7 8, 2023 fra Arbeid med kvalitet og kompetanse.: <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/hva-er-kvalitet/>
- Utdanningsdirektoratet. (2022, Oktober 5.). *Kompetanseløftet for inkludering og spesialpedagogisk praksis*. Hentet fra Utdanningsdirektoratet: <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/lokal-kompetanseutvikling/kompetanseloftet-for-spesialpedagogikk-og-inkluderende-praksis/>
- Utdanningsdirektoratet. (2023, 01 27). *Kompetansepakke om inkluderende læringsmiljø*. Hentet 07 08, 2023 fra UDIR: <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/lokal-kompetanseutvikling/kompetansepakken-inkluderende-praksis/>
- Aaseth, H., Elvethon, E., Løkken, I., Nilsen, T., & Moser, T. (2021). *Mobbing i norske barnehager - en kunnskapsoversikt*. Stavanger: Læringsmiljøsentret .